

**İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
MEZUNLARI İÇİN**

İDARİ YARGI HÂKİMLİĞİ

ÖN SINAVI

BORÇLAR HUKUKU
5
KONU ANLATIMLI

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

**BORÇLAR HUKUKU KONU ANLATIMLI
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ MEZUNLARI İÇİN İDARİ YARGI
HÂKİMLİĞİ ÖN SINAVI**

ISBN 978-625-6652-64-4

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevdir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

I. Baskı: 2024, Ankara

Yayın-Proje: Merve Toruk Birinci

Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Değerli İdari Yargı Hâkimi Adaylarımız;

24 Ekim 2019 tarihinde yürürlüğe giren 7188 sayılı Kanun ile “İdari Yargı Hakimliği Ön Sınavı” getirilmiş ve ilk sınav uygulamasının 2024 yılında yapılmasına karar verilmiştir. İdari Yargı Hâkimliği Ön Sınavı, 24/10/2019 tarihinden sonra İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ile Siyasal Bilgiler Fakültelerine kayıt yaptıranların girmesi gereken bir sınavdır. Ayrıca 31/04/2024 tarihinden sonra ilgili fakültelerden mezun olanlar da bu sınava girmek zorundadır.

İdari Yargı Ön Sınavına, programlarında hukuk bilgisine yeterince yer veren siyasal bilgiler, idari bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yükseköğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olanlar girebilmektedir. Sınava giren adaylara çoktan seçmeli 100 soru sorulacaktır.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mezunları için İdari Yargı Hâkimliği Ön Sınavına Hazırlık Konu Anlatımlı yayınıımız, PEGEM Akademi Yayıncılık tarafından; alanında uzman, sınav deneyimine sahip avukat ve akademisyen yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Geniş bir literatür taraması yapılmış, İktisadi ve İdari Bilimler ile Hukuk Fakültelerindeki ders içerikleri taranmış ve sınavda çıkabilecek konular üzerine yoğunlaşarak hazırlanmıştır.

Yayınlarımızın sınavlarınızda başarı getirmesi dileklerimizle.

PEGEM Akademi Yayıncılık

Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

<https://depo.pegem.net/iibfmezunlari-idariyargihakimligi-borclarhukuku-guncelleme.pdf>

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Borçlar Hukukunun İlkeleri, Tarafları, Konusu, Kaynakları ile Sorumluluk Türleri

I. GİRİŞ.....	1
II. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER.....	1
III. BORÇLAR HUKUKUNUN TARAFLARI VE KONUSU	4
A. Edim.....	4
B. Türleri.....	4
IV. BOROUN KAYNAKLARI.....	10
V. BORÇ İLİŐKİLERİNDEN DOĞAN HAKLAR VE YÜKÜMLÜLÜKLER.....	11
1. Haklar	11
2. Yükümlülükler.....	13
CEVAPLI SORULAR	15
ÇÖZÜMLÜ SORULAR	20
ÇÖZÜMLER	24

2. BÖLÜM

Hukuki İşlemlerden (Sözleşmelerden) Doğan Borçlar

I. HUKUKİ İŞLEMLERDEN DOĞAN BORÇLAR.....	27
A. HUKUKİ İŐLEMLER.....	27
B. HUKUKİ İŞLEM TÜRLERİ	28
ÖN SÖZLEŞME.....	30
1. Sözleşmelerin Kurulması.....	31
2. Sözleşmelerin Kurulma - Hüküm ve Sonuçlarını Doğurma Anı.....	33
3. Sözleşmelerde Geçerlilik Koşulları	36
A. ŞEKİL.....	36
B. İRADE İLE İRADE AÇIKLAMASI ARASINDAKİ UYGUNSUZLUK HÂLLERİ	41
CEVAPLI SORULAR	57
ÇÖZÜMLÜ SORULAR	63
ÇÖZÜMLER	70

3. BÖLÜM

Haksız Fiilden Doğan Borçlar

I. HAKSIZ FİLDEN DOĞAN BORÇLAR.....	75
A. Hukuka Aykırı Fiil.....	75
B. Kusur.....	77
C. Zarar	78
D. İliyet (Nedensellik) Bağı	79

II. ZARARIN HESAPLANMASI.....	81
A. Zararın Hesaplanmasında.....	81
B. Tazminatın Hesaplanmasında.....	82
C. Maddi Tazminat Miktarının Hesaplanmasında Dikkate Alınacak Hususlar	83
III. HAKSIZ FİİLDE VE RÜCU İSTEMİNDE ZAMAN AŞIMI	84
IV. KUSURSUZ SORUMLULUK HÂLLERİ.....	85
A. Hakkaniyet İlkesine Dayanan Sorumluluk.....	86
B. Tehlike İlkesine Dayanan Sorumluluk	86
C. Özen İlkesine Dayanan Sorumluluk.....	88
V. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLİNDEN SORUMLULUK	92
CEVAPLI SORULAR	93
ÇÖZÜMLÜ SORULAR	99
ÇÖZÜMLER	106

4. BÖLÜM

Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar

SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMEDEN DOĞAN BORÇLAR.....	111
A. Koşulları	111
B. Sebepsiz Zenginleşmenin Sonuçları.....	114
C. Giderlerin İstenebilmesi	115
D. Sebepsiz Zenginleşmede Zaman Aşımı	115
E. Sebepsiz Zenginleşme Defi	116
CEVAPLI SORULAR	117
ÇÖZÜMLÜ SORULAR	122
ÇÖZÜMLER	126

5. BÖLÜM

Borçların İfası

I. BORÇLARIN İFA EDİLMESİ	129
A. Kısmi İfa	129
B. İfa Amacıyla Edim	130
C. İfa Yerine Geçen Edim	130
II. BORÇLARIN İFA EDİLMEMESİ	134
1. İmkânsızlık.....	134
2. Temerrüd	136
CEVAPLI SORULAR	145
ÇÖZÜMLÜ SORULAR	151
ÇÖZÜMLER	157

6. BÖLÜM**Borçlar Hukukunda Düzenlenmiş Sözleşmeler**

BORÇLAR HUKUKUNDA DÜZENLENMİŞ BAZI SÖZLEŞME TÜRLERİ.....	161
1. İlan Suretiyle Vaad Sözleşmesi	161
2. Genel İşlem Koşulları	162
3. Pey (Bağlanma) Akçesi	163
4. Cayma (Pişmanlık) Akçesi.....	164
5. Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenme	164
6. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme	164
7. Alacağın Temliki (Devri) Sözleşmesi	165
8. Borcun Nakli	168
9. Ceza Koşulu (Cezai Şart).....	169
10. Şarta Bağlı Sözleşmeler.....	169
11. Müteselsil Borçluluk Sözleşmeleri	171
CEVAPLI SORULAR	174
ÇÖZÜMLÜ SORULAR	181
ÇÖZÜMLER	186

7. BÖLÜM**Borcu Sona Erdiren Sebepler ve Zaman Aşımı**

I. BORCU SONA ERDİREN SEBEPLER	191
1. İfa.....	191
2. Kusursuz İmkânsızlık.....	192
3. İbra	192
4. Yenileme.....	193
5. Birleşme.....	193
6. Takas	193
II. ZAMAN AŞIMI	196
1. Genel Olarak	196
2. Zaman Aşımı Süresi ile Hak Düşürücü Süre Arasındaki Ayırım.....	200
3. Zaman Aşımının Sonuçları	201
4. Eksik Borçlar.....	201
CEVAPLI SORULAR	203
ÇÖZÜMLÜ SORULAR	208
ÇÖZÜMLER	213

1. BÖLÜM

BORÇLAR HUKUKUNUN İLKELERİ - TARAFLARI - KONUSU - KAYNAKLARI İLE SORUMLULUK TÜRLERİ

I. GİRİŞ

Borçlar Hukuku bireyle diğer bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen bir hukuk dalı olduğu için “özel hukuk” türlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle taraflar arasında uygulanan bir eşitlik ve genellik söz konusudur. Başka bir ifadeyle taraflar özgür iradelerini ortaya koyarak sözleşme koşullarını karşılıklı belirleyebileceklerdir. Bu açıdan bakıldığında Borçlar Hukukuna hâkim olan bazı ilkeler ortaya çıkmaktadır.

II. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER

Borçlar Hukukuna hâkim olan temel ilkelerin başlıcaları şunlardır:

- ❖ İrade özgürlüğü ilkesi
- ❖ Nispiyet ilkesi
- ❖ Dürüstlük ilkesi
- ❖ Kusurlu sorumluluk ilkesi
- ❖ Karşılıklılık (ıvazlılık) ilkesi
- ❖ Borçlunun ikametinde ifa ilkesi
- ❖ 3. kişilerin aleyhine borç ilişkisi kurulamaması ilkesi

A) İrade Özgürlüğü İlkesi: Kişilerin kendi lehine haklar ve aleyhine borçlar yaratabilmesi olarak da ifade edilebilen bu ilke, kendi içinde üç alt ilkeyi barındırmaktadır. Buna göre;

a) Sözleşme özgürlüğü: Kişinin sözleşme yapıp yapmamakta, yapacaksa kiminle sözleşme yapacağını seçebilmesinde ve hatta bu sözleşmenin tipini ve içeriğini dilediği gibi belirleyebilmesinde ve de sözleşmeyi değiştirip sona erdirebilmesinde serbest olması gerektiğine ilişkin ilkedir.

KPSS Çıkmış Soru

Borçlar Kanununa göre sözleşme özgürlüğü aşağıdaki özgürlüklerden hangisini kapsamaz?

- A) Sözleşme yapma özgürlüğü
- B) Sözleşmenin diğer tarafını seçme özgürlüğü
- C) Sözleşmenin içeriğini düzenleme özgürlüğü
- D) Geçerlilik şekline tabi bir sözleşmeyi bu şekilde uymadan yapma özgürlüğü
- E) Sözleşmeyi değiştirme veya ortadan kaldırma özgürlüğü

Cevap D

Bu ilkenin “sözleşme yapma mecburiyeti” adı verilen önemli bir istisnası bulunmaktadır. Nitekim kamu hizmeti görmekte olan PTT, TEK, Belediye Otobüs İşletmeleri vb. kamu kurum ve kuruluşları kendilerine talepte bulunan kişilerle sözleşme yapmak zorundadırlar.

b) Eşitlik İlkesi: Borç ilişkisinin tarafları olan alacaklı ve borçludan hiçbiri kanun tarafından diğeri karşısında bir üstünlüğe sahip kılınmamıştır. Ancak bu temel anlayışa rağmen bazı durumlarda (tüketiciyi korumak, işçi lehine yorum yapmak gibi) sözleşmenin sosyal ve ekonomik anlamda zayıf olan tarafını korumak ve böylece taraflar arasındaki ilişkiyi dengede tutabilmek adına düzenlemeler yapılarak istisnalar da yaratılabilmektedir. Örneğin; genel işlem koşullarını bu çerçevede değerlendirmek mümkündür.

c) Şekil Serbestisi İlkesi: Kanuna göre “Sözleşmenin geçerliliği, kanunda aksi öngörülmedikçe hiçbir şekilde tabi değildir.” Bu nedenle taraflar bir sözleşmeyi ister sözlü, ister adi yazılı veya resmî şekilde yapabilirler. Ancak bu ilkenin de birtakım istisnaları vardır. Bunlar ispat şekli ve geçerlilik şekline tabi sözleşmelerdir.

B) Nispiyelik İlkesi: Sözleşme kural olarak onu yapan tarafları bağlar yani üçüncü kişileri etkilemez. Ancak kuvvetlendirilmiş nispi haklar (şerh verilen şahsi haklar) ile üçüncü kişi yararına sözleşmeler ve üçüncü kişilerin ifası bu ilkenin çok önemli istisnalarındandır.

KPSS Çıkmış Soru

Borç ilişkisinden doğan haklar, kural olarak sadece alacaklı ve borçlu arasında sonuç doğurur. Alacaklı, bu hakkını sadece borçluya karşı ileri sürebilir.

Yukarıda verilen bilgi borçlar hukukunun hangi temel ilkesi ile ilgilidir?

- A) Nispiyelik
- B) Eşitlik
- C) Sözleşme serbestisi
- D) İvazlılık (Karşılıklılık)
- E) Dürüstlük

Cevap A